צ: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

ויהי לו כן וירמסו אותו. דבדבר שכפר בו נדון שלא מכל משם וגרמם כרגלי הבאים לקנות: [6](וכי אהרן קיים לעולם. כלומר וכי אהרן חיה כל כך שתגתן לו תרומה והלא לא נכנס לארץ ישראל ומתי האי דקאמר ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן): לעולם קיים. לאו דווקא אלא כלומר הלא לא נגזר עליו שיחיה כל כך: שעתיד לחיות. לעולם הבא: דכי רבי ישמעאל תנא. הא דכתיב לאהרן לאו להכי הוא דאמרא אלא לומר לך כאהרן וכו': מה ארי ספק דורס ואוכל. ואין אנו יודעין כשנטול בהמה מן העדר אם דעתו לדורסה ולאוכלה מיד קודם שתסריח או לא אלא לטרוף ולמלא (מזונו) [מאומו] ולאחר זמן יאכלנה כשתסריח וה"נ כהן עם הארץ כשאנו נותנין לו תרומה בידו אין אנו יודעין אם יאכלנה בטהרה או בטומאה. [אי נמי] ספק דורס שארי דרכו לדרוס ולרמוס בהמה ברגליו ואוכלה כשהיא דרוסה מגוולת ופעמים שנתנה כחורו ואינה מגוולת: עון אשמה. עונות הרבה מטעין עליו: כאכלם את קדשיסם. ומתרגמינן במיכלהון כקודאנא ית קודשיהון: אלא להם. דמשמע שהבטיח הקב"ה לאבותינו אברהם יצחק ויעקב שיתן להם ארץ ישראל וכי להם ניתנה והלא לבניהם ניתנה אלא מלמד שעתידין לחיות ועתיד הקב"ה ליתן להם את ארץ ישראל: הנך שוכב עם אבותיך וקם. הנה אתה מת שוכב והנה אתה קם שתחיה לעתיד לבא והאי וקם אהנך קאי: דילמא וקם העם וזנה. דלקמי' קאי ולאו אדלעיל והייגו אחד [6]מג' מקראות שאין להם הכרע[6]: יחיו מחיך. דמחיה שבארץ ישראל יחיו: נבלתי יקומון. אפי' נפלים יחיו כמסכת כתובות [6]: ודילמא מחיה שהיה יחזקאל. דההיא קרא יחיו מתיך אתם לתת להם את ארץ כנען לכם לא נאמר אלא להם מכאן לתחיית המתים מן התורה: [א] (צד"ק ג"ם גש"ם ק"ם סימן): שאלו מינין את רבן גמליאל מניין שהקדוש ברוך הוא מחיה מתים אמר להם מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים ולא קיבלו ממנו מן התורה דכתיב [7]ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם אמרו לו ודילמא וקם העם הזה וזנה מן הנביאים דכתיב [8]יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל ודילמא מתים שהחיה יחזקאל מן הכתובים דכתיב [9]וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ודילמא רחושי מרחשן שפותותיה בעלמא כר' יוחנן [7]דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כל מי שנאמרה הלכה בשמו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים עד שאמר להם מקרא זה [10]אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם לכם לא נאמר אלא להם מיכן לתחיית המתים מן התורה וי"א מן המקרא הזה אמר להם [11]ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום [6](פשיטא דחיים כולכם היום אלא אפילו ביום שכל העולם כולם מתים אתם חיים) מה היום כולכם קיימין אף לעוה"ב כולכם קיימין שאלו רומיים את רבי יהושע בן חנניה מניין שהקב"ה מחיה מתים ויודע מה שעתיד להיות אמר להו תרוייהו מן המקרא הזה שנאמר [7]ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה ודילמא וקם העם הזה וזנה אמר להו [6]נקוטו מיהא פלגא בידייכו דיודע מה שעתיד להיות איתמר נמי א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מניין שהקדוש ברוך הוא מחיה מתים ויודע מה שעתיד להיות שנאמר הנך שוכב עם אבותיך וקם וגו' תניא א"ר אליעזר בר' יוסי בדבר זה זייפתי ספרי מינים שהיו אומרים אין תחיית המתים מן התורה אמרתי להן זייפתם תורתכם ולא העליתם בידכם כלום שאתם אומרים אין תחיית המתים מן התורה הרי הוא אומר [12]הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה הכרת תכרת בעולם הזה עונה בה לאימת לאו לעולם הבא א"ל רב פפא לאביי ולימא להו תרוייהו מהכרת תכרת אינהו הוו אמרי ליה [7]דברה תורה כלשון בני אדם כתנאי [6]הכרת תכרת [5]הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא דברי ר"ע אמר לו ר' ישמעאל והלא כבר נאמר [13]את ה' הוא מגדף ונכרתה וכי שלשה עולמים יש אלא ונכרתה בעולם הזה הכרת לעולם הבא הכרת תכרת דברה תורה כלשון בני אדם בין ר' ישמעאל ובין ר"ע עונה בה מאי עבדי ביה לכדתניא [6]יכול אפילו עשה תשובה ת"ל עונה בה לא אמרתי אלא בזמן שעונה בה שאלה קליאופטרא מלכתא את ר"מ אמרה ידענא דחיי שכבי דכתיב [14]ויציצו מעיר כעשב הארץ אלא כשהן עומדין עומדין ערומין או בלבושיהן עומדין אמר לה [6]ק"ו מחיטה [5]ומה חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה א"ל קיסר לרבן גמליאל אמריתו דשכבי חיי הא הוו עפרא ועפרא מי קא חיי אמרה

ויהי לו כן וירמסו אותו ומת. [6]דבדבר שכפר בו נדון שלא מכל משם וגרמם כרגלי הבאים לקנות: (וכי אהרן קיים לעולם. כלומר וכי אהרן חיה כל כך שתגתן לו תרומה והלא לא נכנס לארץ ישראל ומתי האי דקאמר ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן): לעולם קיים. לאו דווקא אלא כלומר הלא לא נגזר עליו שיחיה כל כך: שעתיד לחיות. לעולם הבא: דכי רבי ישמעאל תנא. הא דכתיב לאהרן לאו להכי הוא דאמרא אלא לומר לך כאהרן וכו': מה ארי ספק דורס ואוכל. ואין אנו יודעין כשנטול בהמה מן העדר אם דעתו לדורסה ולאוכלה מיד קודם שתסריח או לא אלא לטרוף ולמלא (מזונו) [מאומו] ולאחר זמן יאכלנה כשתסריח וה"נ כהן עם הארץ כשאנו נותנין לו תרומה בידו אין אנו יודעין אם יאכלנה בטהרה או בטומאה. [אי נמי] ספק דורס שארי דרכו לדרוס ולרמוס בהמה ברגליו ואוכלה כשהיא דרוסה מגוולת ופעמים שנתנה כחורו ואינה מגוולת: עון אשמה. עונות הרבה מטעין עליו: כאכלם את קדשיסם. ומתרגמינן במיכלהון כקודאנא ית קודשיהון: אלא להם. דמשמע שהבטיח הקב"ה לאבותינו אברהם יצחק ויעקב שיתן להם ארץ ישראל וכי להם ניתנה והלא לבניהם ניתנה אלא מלמד שעתידין לחיות ועתיד הקב"ה ליתן להם את ארץ ישראל: הנך שוכב עם אבותיך וקם. הנה אתה מת שוכב והנה אתה קם שתחיה לעתיד לבא והאי וקם אהנך קאי: דילמא וקם העם וזנה. דלקמי' קאי ולאו אדלעיל והייגו אחד [6]מג' מקראות שאין להם הכרע[6]: יחיו מחיך. דמחיה שבארץ ישראל יחיו: נבלתי יקומון. אפי' נפלים יחיו כמסכת כתובות [6]: ודילמא מחיה שהיה יחזקאל. דההיא קרא יחיו מתיך אתם לתת להם את ארץ כנען לכם לא נאמר אלא להם מכאן לתחיית המתים מן התורה: [א] (צד"ק ג"ם גש"ם ק"ם סימן): שאלו מינין את רבן גמליאל מניין שהקדוש ברוך הוא מחיה מתים אמר להם מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים ולא קיבלו ממנו מן התורה דכתיב [7]ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה מן הנביאים דכתיב [8]יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל ודילמא מתים שהחיה יחזקאל מן הכתובים דכתיב [9]וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ודילמא רחושי מרחשן שפותותיה בעלמא כר' יוחנן [7]דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כל מי שנאמרה הלכה בשמו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים עד שאמר להם מקרא זה [10]אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם לכם לא נאמר אלא להם מיכן לתחיית המתים מן התורה וי"א מן המקרא הזה אמר להם [11]ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום [6](פשיטא דחיים כולכם היום אלא אפילו ביום שכל העולם כולם מתים אתם חיים) מה היום כולכם קיימין אף לעוה"ב כולכם קיימין שאלו רומיים את רבי יהושע בן חנניה מניין שהקב"ה מחיה מתים ויודע מה שעתיד להיות אמר להו תרוייהו מן המקרא הזה שנאמר [7]ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה ודילמא וקם העם הזה וזנה אמר להו [6]נקוטו מיהא פלגא בידייכו דיודע מה שעתיד להיות איתמר נמי א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מניין שהקדוש ברוך הוא מחיה מתים ויודע מה שעתיד להיות שנאמר הנך שוכב עם אבותיך וקם וגו' תניא א"ר אליעזר בר' יוסי בדבר זה זייפתי ספרי מינים שהיו אומרים אין תחיית המתים מן התורה אמרתי להן זייפתם תורתכם ולא העליתם בידכם כלום שאתם אומרים אין תחיית המתים מן התורה הרי הוא אומר [12]הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה הכרת תכרת בעולם הזה עונה בה לאימת לאו לעולם הבא א"ל רב פפא לאביי ולימא להו תרוייהו מהכרת תכרת אינהו הוו אמרי ליה [7]דברה תורה כלשון בני אדם כתנאי [6]הכרת תכרת [5]הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא דברי ר"ע אמר לו ר' ישמעאל והלא כבר נאמר [13]את ה' הוא מגדף ונכרתה וכי שלשה עולמים יש אלא ונכרתה בעולם הזה הכרת לעולם הבא הכרת תכרת דברה תורה כלשון בני אדם בין ר' ישמעאל ובין ר"ע עונה בה מאי עבדי ביה לכדתניא [6]יכול אפילו עשה תשובה ת"ל עונה בה לא אמרתי אלא בזמן שעונה בה שאלה קליאופטרא מלכתא את ר"מ אמרה ידענא דחיי שכבי דכתיב [14]ויציצו מעיר כעשב הארץ אלא כשהן עומדין עומדין ערומין או בלבושיהן עומדין אמר לה [6]ק"ו מחיטה [5]ומה חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה א"ל קיסר לרבן גמליאל אמריתו דשכבי חיי הא הוו עפרא ועפרא מי קא חיי אמרה

עין משפט נר מצוה

א (מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' כ):
ג ב מיי' פ"ט מהלכות תשובה הל"ח:
ד ג מיי' שם הלכה כ כהשגות והכסיפוס שהגיה כעל מ"ש כשם הרמב"ן:

תורה אור השלם

1. ויהי לו כן וירמסו אתו העם בשער ויומת:
מלכים ב ז ב כ
2. כן תרימו גם אתם תרומת יי מכל מעשרתיכם אשר תקרו מאת בני ישראל ונתתם ממנו את תרומת יי לאהרן הכהן:
במדבר יח כח
3. ויאמר לעם לישבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלוים למען יחזקו בתורת יי:
דברי הימים ב לא ד
4. ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללהו אני יי מקדשם: ויקרא כב ט
5. והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם כי אני יי מקדשם: ויקרא כב טז
6. וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר גרו בה: שמות ו ד
7. ויאמר יי אל משה הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרבו ועזבני והפר את בריתי אשר כרתי אתו:
דברים לא טז
8. יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שכני עפר כי טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל:
ישעיהו כו יט
9. וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים:
שיר השירים ז י
10. ולמען תאריכו ימים על האדמה אשר נשבע יי לאבתיכם לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש: דברים יא ט
11. ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום: דברים ד ד
12. כי דבר יי בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההוא עונה בה:
במדבר טו לא
13. והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את יי הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה:
במדבר טו ל
14. יזי פסת בר בארץ בראש הרים יריעש כלבנון פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ:
תהלים עב טז

מסורת הש"ס

א) מכות יח. ברכות טו., כ) [לעתא כע"י], ג) ס"ל מכלל דאמרי שאין נותנין מתנה לכהן ע"י.. ד) תוס' קל., ה) [ל"ל הכהנים והלוים], ו) [מסחים מט: ע"ש], ז) יומא לז. ע"ש בהגהות לא: ע"ש, ח) רש"ל מ"ג, ע) [מו"ק כח.], י) [קדושין יח: וש"נ], כ) [ועיל סד: [שבועות יג.], ל) [שבועות יג.], מ) [כתובות קיא: ועי' תוספות חולין קח: ד"ה מטבן], נ) רש"ל מ"ג, ס) [ל"ל מחמסה], ע) [יומא נב.], פ) [דף קיא.], צ) [ל"ל היום], ק) [לעיל סד: כריתות ז:].

הגהות הגר"א

[א] גמ' סימן לדיק גם נפש קס. נ"כ לדיק ק"ס גם"ס נ"ס מי' כל"ל:

לעזי רש"י

פרונמיי"ש [פרומיי"ר]. להיות חסר מנוחה.

מוסף רש"י

ויאמר לעם. ביהושפט כתיב בדברי הימים, שיסיח דקרא למען יחזקו בתורת ה' (חולין קל.). מנת. חלק כהונה (שם). דובבות. נעות, לשון דבר שמרחיש ומגלגל (ובמזמור צז.) והנאה היא לו שדומה כחי (בכורות לא.). דברה תורה כלשון בני אדם. הכי משמעו כמו אדם (בדרום ג.). והלא כבר נאמר וגו' ונכרתה. לאותה הרגה עצמה גני מגדף, וה"פ הכירה ליה מגדף היינו מגרף את הפס, כדאמר בכריתות (ז:) ושלם הכא לא נקיט ליה בע"ז שמעתא לאו לר"ע פריך והלא כבר נאמר ונכרתה, דהא ר"ע מגרף את הפס מוקים לה, אלא עשמא דנפקיה קאמר והלא כבר נאמר ונכרתה, ואלא הכירה ליה דבע"ז כתיבא (לעיל סד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com